

Titel: text, [fonem] 145-0020

Citation: "text, [fonem] 145-0020", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 2. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_145-shoot-wacc-1992_0005_145_fonem_0020_p2_bP1_TB00017/facsimile.pdf (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

3. En meget vigtig forudsætning for at ~~intet~~ fonemteori fandt god grobund var den almindelig stigende interesse for ~~struktur~~ ~~lingvistik~~ ~~lingvistik~~ ~~lingvistik~~ Som reaktion mod 19. aarh.s interesse for enkeltfænomenerne, betones helheden, ~~struktur~~ og de enkelte fænomener saas som led i en helhedsstruktur, det er strømninger der ogsaa kendes fra andre videnskaber og fra kunsten. - Naar man ser sproglige størrelser som ~~lingvistik~~ dele af en struktur, kan man betone to sider:

a. Man kan lægge vægt paa ~~lingvistik~~ oppositionerne i systemet, paa elementernes gensidige afgrænsning. Det er det der er fremhævet saa stærkt af Saussure, ~~lingvistik~~ Saussure's Cours (Blo) er ikke nogen klar og konsekvent bog, da den er sammenskrevet paa grundlag af hans elevs notater. - I ~~lingvistik~~ kapitel VII defineres phonologie som lydfysiologi (og fonetik som historisk lydlaere) og le phonème defineres p. 65 som "la somme des impressions acoustiques et des mouvements articulatoires, de l'unité entendue et de l'unité parlée, l'une conditionnant l'autre." - og p. 98 siges endogsaa at man ~~lingvistik~~ ~~lingvistik~~ bør undgå at sige at ordene bestaar af fonemer, eftersom ordene er des images acoustiques og fonemet" impliquent une idée d'action vocale, ne peut convenir qu'au mot parlé, à la réalisation de l'image intérieure dans le discours." - Men p. 58 siges at chaque langue . . opbyr sur un nombre déterminé de phonèmes bien différentes" - og senere i bogen bruges phonème om disse mere abstrakte størrelser. - der er et bestemt antal, og de fear deres "valeur" ved den gensidige afgrænsning, og dennesker paa grundlag af funktionen til det andet plan (altsaa den betydningsadskillende funktion) som man her kommer til ad en anden vej). Og S. karakteriserer dem p. 164 ff. som rene formstørrelser "D'ailleurs il est impossible que le son, élément matériel, appartienne par lui-même à la langue. Il n'est pour elle qu'une chose secondaire, une matière qu'elle met en oeuvre, Toutes les valeurs conventionnelles présentent ce caractère de ne pas se confondre avec l'élément tangible qui leur sert de support. " ... le signifiant linguistique dans son essence il n'est aucunement phonique, il est incorporel, constitué, non par sa substance matérielle, mais uniquement par les différences qui séparent son image acoustique de toutes les autres. --- Chaque idiome compose ses mots sur la base d'un système d'éléments sonores dont chacun forme une unité nettement délimitée et dont le nombre est parfaitement déterminé. Or ce qui les caractérise, ce n'est pas, comme on pourrait le croire, leur qualité propre et positive, mais simplement le fait qu'ils ne se confondent pas entre eux. Les phonèmes sont avant tout des entités oppositives, relatives et négatives. " - derefter gives nogle ex. paa forskellig rigtighedsbredde p.gr. af gensidig afgrænsning (fx. fr. r kan udtales som x, men tysk r kan ikke). -

Dette har haft en meget stor betydning for Pragkredsen. De overtog Saussures skel mellem langue og parole, mellem det materielle (det fonetiske) og det ikke materielle (det fonologiske) - men uden at gennemføre dette klart ~~lingvistik~~ ~~lingvistik~~ ~~lingvistik~~ hans betoning af at det er oppositionerne der er det vigtige, betoningen af systemtanken, det man fik desuden stor betydning for Hjelmslev, som især benyttede systemideen, og i konsekvent ~~lingvistik~~ udformning, tanken om sproget, (ogsaa dets udtrykside) som ren form.

xbx

b. Man kan ogsaa lægge vægt paa ikke blot at opstille inventaret af fonemer ~~lingvistik~~ udfra ~~lingvistik~~ funktionen til indholdet, men man kan prøve at definere dem positivt ved deres funktion til andre led i den sproglige kæde. Det er det S. kalder rapport syntagmatique, men som han ikke gør meget ud af og slet ikke nævner for udtrykket (at han i Mémoire kalder